

Írta: Tóth Olga

NAGYBETŰRŐL KISBETŰRE

Közhelyszámba menő szociológiai igazság, hogy egy társadalom nyitottságának, demokratizmusának egyik igen jó mércéje a társadalmi mobilitás. Ha egy társadalomban az emberek által elérhető pozíciók elsősorban az egyéni képességektől és erőfeszítéstől, nem pedig a születési előjogoktól függenek, nagy esély van arra, hogy ki-ki a maga és a társadalom számára is a legmegfelelőbb pozícióba jusson. Így az emberek személyes elégedettsége is nagyobb, illetve az emberi tudás, képesség társadalmi hasznosulása is optimális.

Számos vizsgálat mutatja, hogy a társadalmi mobilitás fő csatornája a modern társadalmakban az iskola. A magasabb presztízsű és magasabb jövedelemmel járó foglalkozások jelentős része bizonyos iskolázottsághoz kötődik. Logikus tehát, hogy igen nagy társadalmi figyelem fordul az iskola felé. A közvélemény és a politikai döntéshozók jelentős része is azt várja az iskolától (különösen annak elemi, általános szakaszától), hogy segítsen kiegyenlíteni a különböző családi háttérű gyerekek között már az iskolába lépés pillanatában meglévő egyenlőtlenséget. Járuljon hozzá ahhoz, hogy a kulturálisan hátrányos családi helyzet ne járjon végzetes következménnyel a gyerek egész további iskolai (és társadalmi) pályafutására. Ezt a célt azonban tömegesen kevés sikerrel tudja megoldani az iskola. Elkötelezett pedagógusok újra meg újra nekirugaszkodnak, hogy legalább a saját közegükben felmutassanak eredményeket. Új módszerek és eszközök születnek, melyek megkísérelik hozzásegíteni a kulturálisan hátrányos helyzetből jövő gyerekeket ahhoz, hogy kibontakoztathassák tehetségüket.

Ebbe a sorba illeszkedik B. Méhes Vera Nagybetűről kisbetűre című könyve is (Holnap Kiadó, 1999.). A most második kiadásban megjelent gyerekkönyv nem előrehozott olvasókönyv kíván lenni, amitől sokan féltik a gyerekeket. Éppen ellenkezőleg, ahhoz járul hozzá, hogy a betű, az olvasás ne rohamszerűen ömöljön az első osztályba éppen csak belépő gyerekekre, hanem időben széthúzva, saját tempója, érdeklődése szerint jusson el a nagycsoportos, első osztályos gyerekekhez. A könyv arra a felismerésre épít, hogy az ingergazdag környezetben élő gyerekek jelentős része magától elkezd érdeklődni a betűk iránt. Felismeri, hogy a szavak bizonyos hangokkal kezdődnek és ezek jelekkel (betűkkel) leírhatók. Sok gyerek megtanulja leírni saját nevét, vagy kibetűzni az üzletek ismert feliratait. A könyv áttekinthető, szép rajzok, valamint egyszerű mondatok segítségével megismerteti a betűkkel. A gyerekek (felnőtt segítséggel) beszélgetve, játékosan, vissza-visszatérve megtanulják felismerni ezeket. A programozott oktatásra alapozó oldalakon a gyerek begyakorolhatja a tanultakat anélkül, hogy kudarcélménye lenne. A találós kérdés szerű kérdések, a kis képek fel- és letakarása önmagában szórakoztató, örömet adó tevékenység. A könyv igényli a felnőtt (szülő, óvónő) aktív részvételét. Ezáltal is erősödhet a kapcsolat a gyerek és a felnőtt között. Igen fontos felismerése a szerzőnek, hogy a gyerekek kulturális hátránya gyakran abból fakad, hogy szókincsük nem megfelelő. A könyv nagy erénye, hogy lehetővé teszi, mintegy ki is kényszeríti a beszélgetést, ezzel a szókincs gyarapítását. A rajzokon mesefigurák, állatok, tárgyak, emberek szerepelnek- mindaz, ami körülveszi az öt-hat éveseket. Nem elhanyagolható szempont, hogy a rajzokon megjelenő emberek sokfélék. Gyerekek és felnőttek, fiatalok és idősek, nők, férfiak. Nem hiányzik közülük a romák arca sem, akiket pedig kevés gyerekkönyvben láthatunk.

Jó lenne, ha a Nagybetűről kisbetűre című könyv nemcsak azokhoz a szülőkhöz jutna el, akik amúgy is nagy gondot fordítanak arra, hogy gyerekük könyvek, mese, betű közelében nőjenek fel. A hátrányos helyzetű, ingerszegény környezetből jövő gyerekekkel foglalkozó pedagógusok sokat tehetnek azért, hogy az ilyen gyerekek ezen könyv segítségével (is) gyarapodjanak, hogy kulturális hátrányuk iskolai éveik alatt minél kisebb legyen.